

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1921.

Första kammaren.

Nr 13.

Onsdagen den 2 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet *Hansson* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:
nr 89, angående försäljning av den till kyrkoherdeboställena i Ovan-
sjö, Järbo och Högbo församlingar hörande lägenheten Stormuren i
Ovansjö socken;

nr 90, angående försäljning av mark från det åt klockaren i Sätters
stads- och landsförsamlingar upplåtna boställe;

nr 101, angående viss garanti åt de svenska sockerfabriksaktiebola-
gen; samt

nr 102, angående införselmonopol jämte fastställande av högsta pris
å socker.

Anmäldes och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens
skrivelse nr 68, till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition
med förslag till lag om ändrad lydelse av 18 kap. 16 § strafflagen m. m.

Föredrogos, men bordlades på flera ledamöters begäran ånyo be-
villningsutskottets betänkande nr 7, första lagutskottets utlåtanden nr
13, 14 samt 17—19 ävensom andra lagutskottets utlåtande nr 11.

Föredrogos ånyo bankoutskottets utlåtande nr 15, i anledning av
väckt motion om pension åt första kammarens sekreterare f. d. kansli-
rådet A. W. von Krusenstjerna.

*Pension åt
kammarens
sekreterare
A. v. Krusen-
stjerna.*

I en inom riksdagens första kammare av herr *Trygger* jämte fyra
Första kammarens protokoll 1921. Nr 13.

Pension åt kammarens sekreterare A. v. Krusenstjerna.
(Forts.)

andra av kammarens ledamöter väckt motion, nr 44, som hänvisats till bankoutskottet, hemställdes, att riksdagen måtte besluta att till f. d. kanslirådet Adolf Wilhelm von Krusenstjerna finge från och med ingången av kalenderåret näst efter det, varunder han sista gången tjänstgjorde såsom första kammarens sekreterare, från riksgäldskontoret under hans återstående livstid utgå en pension å 4,000 kronor.

Utskottet hade i det föreliggande utlåtandet på anförda skäl hemställt, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, måtte besluta, att till f. d. kanslirådet Adolf Wilhelm von Krusenstjerna finge från och med kalenderåret näst efter det, varunder han sista gången tjänstgjorde såsom första kammarens sekreterare, från riksgäldskontoret under hans återstående livstid utgå en årlig pension till sådant belopp, att densamma jämte honom från statsverket tillkommande pension uppginge till nio tusen kronor; dock att, för den händelse von Krusenstjerna efter nämnda tidpunkt innehade tjänst eller befattning på statsverkets eller riksdagens stat, pensionen icke finge utgå med högre belopp än som erfordrades för att tillsammans med den inkomst, han kunde uppbära på grund av sådan tjänst eller befattning, utgöra nämnda belopp eller niotusen kronor.

Herr Trygger: Herr greve och talman, mina herrar! För så vitt föreliggande ärende hade varit en vanlig pensionsfråga, skulle naturligtvis motionärerna med tacksamhet hava mottagit bankoutskottets förslag. En framstående funktionär i det allmännas tjänst har där tillerkänts en förhöjning i pensionen såsom en erkänsla för hans utomordentliga tjänster. Men denna fråga är icke en vanlig pensionsfråga, utan motionärerna hava fattat den så, att vad det här gäller är att bereda första kammaren tillfälle att fullgöra en kär plikt av tacksamhet mot en tjänsteman, som under 47 år varit anställd i denna kammarens kansli och under 40 år varit detta kanslis chef.

Att jag framburit motionen har berott därpå, att jag är den av kammarens ledamöter, som längst varit i denna kammare och som sålunda under den längsta tiden varit i tillfälle att se det framstående arbete, som kanslirådet von Krusenstjerna har utfört. Att herrar Kvarnzelius, Olsson och Johansson även undertecknat motionen har berott, förutom därpå att de fått en liknande erfarenhet som jag, jämväl därpå, att vi redan genom motionens underskrivande velat ge uttryck för att detta är en gemensam kammarens angelägenhet.

Till all lycka har man hittildags inom den svenska riksdagen på allt sätt sökt bemöda sig att värna om grundlagens helgd, och jag tror icke, att det är förmätet att säga från något partis sida, att man aldrig medvetet velat annat än iakttaga grundlagens bestämmelser. Så mycket värdefullare har det då varit för denna kammare att i kanslirådet von Krusenstjerna hava en sekreterare, som känner grundlagen mer än kanske de allra flesta och som genom sin stora erfarenhet, sin starka rätts-

känsla och sin kraftiga personlighet har varit i tillfälle att i alla tvivelaktiga fall hjälpa oss för att komma till en riktig tolkning av den grundlagsbestämmelse, som det varit fråga om. Man kan nästan säga, att han har varit en levande grundlag. Vad det vill säga för en kammare att hava en sådan person till sin hjälp, det behöver jag icke särskilt påpeka. Men jag vill erinra om en annan sak: det är, att kanslirådet von Krusenstjerna genom sin person och genom det sätt, varpå han lett kammarens kansli, har inför hela landet ådagalagt, att den största plikt-trohet, den största arbetsamhet och en ovanlig sakkunskap funnits hos detta kammarens kansli — ett föredöme för alla landets funktionärer.

*Pension åt
kammarens
sekreterare
A. v. Krusenstjerna.
(Forts.)*

Nu hemställa motionärerna — jag närmast för min del — att kammaren ville genom att biträda motionärernas förslag hos riksdagen anhålla, att riksdagen måtte sätta kammaren i tillfälle att ge ett tydligt, varmt och kraftigt uttryck för sin tacksamhet mot kammarens 70-åriga sekreterare.

Jag ber, herr greve och talman, att få yrka bifall till den av mig med flera väckta motionen.

Herr W i c k m a n: Herr greve och talman, mina herrar! Jag vill gärna understryka den föregående ärade talarens vackra ord om vår sekreterare. Men jag har icke varit i tillfälle att vara närvarande i utskottet, då ärendet behandlades, ty i så fall skulle jag hava stått bland reservanterna med en preciserad reservation. Jag anser, att det är oriktigt att jämföra riddarhusets sekreterare eller statsutskottets sekreterare med riksdagens första kammarens sekreterare, ty kanslirådet von Krusenstjerna har ju statspension. Detta hade icke sekreteraren Stuart. Det är en oriktighet, som har förekommit och som borde hava rättats i utskottet. Det hade varit skäl att göra i utskottet. Nu har emellertid utskottet icke kunnat gå med på motionen fullt och helt, men jag anser, att vad utskottet hemställt bör av kammaren kunna godtagas.

Jag skall, herr greve och talman, icke yttra mig längre utan ber endast att få yrka bifall till utskottets hemsällan.

Herr K v a r n z e l i u s: Herr talman! Jag ber att få ge min anslutning till det anförande, som hållits av herr Trygger. Jag ber endast att få tillägga, att enligt min mening kan denna fråga icke ses på samma sätt, som man i allmänhet ser pensionsfrågor. Detta är en honnörssak från kammarens sida gent emot en tjänsteman, som på ett osedvanligt bra sätt och under en osedvanligt lång tid skött sin befattning.

Jag ber därför att få instämma i herr Tryggers yrkande.

Herr M ö l l e r: Jag skall endast be att i korthet få yrka bifall till den av herr Trygger m. fl. väckta motionen.

Jag har den uppfattningen, att vad det i detta ögonblick gäller är, att första kammaren förstår att i denna sak ge det uttryck åt sin uppfattning, att beslutet får den karaktär, att det anses såsom en personlig

hedersbevisning åt kammarens sekreterare, som under så ofantligt många år plikttroget skött sin befattning.

Jag ber alltså, herr talman, att i korthet få yrka bifall till motionen.

*Pension åt
kammarens
sekreterare
A. v. Kru-
senstjerna.
(Forts.)*

Herr L i n d l e y: Jag måste likväl, trots — må jag säga — mitt varma deltagande i den hyllning, som här beredes sekreteraren, pliktskyldigast yttra några ord för utskottets ståndpunkt.

Vi hade i utskottet utgått från att det inte vore oss möjligt att ställa en medborgare i samhället på en piedestal ovanför alla andra plikttrogna tjänstemän. Det finns nämligen betydligt svårare uppgifter i samhället, positioner, där individerna äro utsatta för allehanda klander och allehanda svårigheter. Då vi inom utskottet icke ansett oss kunna gå högre än att tilldela sekreteraren en pension, likställd med den, som tillkommer en generaldirektör, alltså en pension, som tillkommer innehavarna av de högsta posterna i samhället, hava vi för vår del icke kunnat acceptera det av motionärerna framställda yrkandet.

Jag ville bara lämna denna förklaring. Jag skall icke begära votering, men det är ändå av behovet påkallat att man åtminstone fäster uppmärksamheten på just detta sakförhållande.

Efter härmed slutad överläggning gjordes enligt de yrkanden, som därunder förekommit, propositioner, först på bifall till vad utskottet i det föredragna utlåtandet hemställt samt vidare på bifall till den i ämnet väckta motionen; och förklarades den senare propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Protokollets förande övertogs härpå av sekreteraren.

In fidem
G. Aman-Nilsson.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets utlåtande nr 22, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om anvisande av medel för inköp av inventarier för postverkets behov.

Punkten 1.

*Inköp av in-
ventarier för
postverket.*

I den till riksdagen den 7 januari 1921 avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under år 1922 hade Kungl. Maj:t, under åberopande av det vid propositionen under rubrik "utgifter för kapitalökning: bil. 1" fogade statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för nämnda dag, punkt 1, föreslagit riksdagen att för inköp av inventarier för postverkets behov för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Utskottet hade i den nu föredragna punkten på anförda skäl hem-*Inköp av in-*
 ställt, att riksdagen måtte för inköp av inventarier för postverkets behov *inventarier för*
 för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 800,000 kronor att utgå av *postverket.*
 låne-medel. (Forts.)

Herr Lindblad: Herr greve och talman! Jag har icke begärt ordet för att yttra mig angående den punkt, som nu föredrogs. Jag har endast begärt ordet för att bringa på tal en fråga, som nära sammanhänger med det utlåtande, som utskottet avgivit. Den rör nämligen postföringen mellan fastlandet och Öland. Jag har på utskottsavdelningen, när vi behandlat postverkets stat, kommit underfund med, att det förekommit åtskilligt rörande denna sak, som borde komma till kammarens kännedom.

Förhållandet är ju det, att postverket har haft postföringen till Öland om hand med egen ångare. Vid 1881 års riksdag väcktes i båda kamrarna motioner, i vilka begärdes anvisande av medel att ställas till generalpoststyrelsens förfogande i och för anskaffande av lämpligt ångfartyg till uppehållande av vinterkommunikationer mellan Öland och fastlandet. Riksdagen ansåg, att ortsbefolkningen på Öland kunde ha anspråk på förbättrade förbindelser, och att åtgärder i sådan riktning borde vidtagas, samt anhöll för den skull, att Kungl. Maj:t måtte efter vederbörlig utredning framlägga förslag till 1882 års riksdag om upprättande av en ordnad och tidsenlig vinterkommunikation mellan Öland och Kalmar, vare sig genom avtal med enskilt ångfartygsbolag eller genom statens försorg.

I anledning härav föreslog Kungl. Maj:t vid 1882 års riksdag, att för anskaffande av ett lämpligt isbrytarångfartyg att överlämnas till postverket för besörjande av ifrågavarande vinterkommunikation å extra stat för år 1883 anvisa ett belopp av 146,300 kronor. Detta förslag bifölls av riksdagen. Fartyget, vars namn blev Öland, insattes i trafik 1884 och uppehöll från början under tiden den 1 november—den 30 april trafik såväl mellan Kalmar och Färjestaden som mellan Kalmar och Stora Rör och Borgholm. Sedan järnvägarnas tillkomst på ön har fartyget trafikerat endast linjen Kalmar—Färjestaden, där det för närvarande gör tre turer fram och åter söckendagar och en tur fram och åter sön- och helgdagar under tiden mellan den 1 december—den 30 april. Fartyget är hos postverket bokfört för 125,000 kronor.

Denna postbefordran må väl för Ölandsbefolkningen hava varit fördelaktig, men för postverket har den under årens lopp blivit en dyrbar affär. Särskilt synes detta ha blivit fallet under de senaste åren. Den sammanlagda förlusten sedan 1884 uppgår till den nätta summan av 1,041,337 kronor eller 30,000 kronor per år. Under de två senaste åren har denna förlust varit för år 1919 77,538 kronor 27 öre och för år 1920 icke mindre än 162,391 kronor 44 öre, detta beroende dels på bibehållandet av låga frakter men framför allt på grund av de omfattande reparationer, som man kostat på det nu gamla fartyget. Dessa

Inköp av inventarier för postverket.
(Forts.)

reparationer ha ju varit rätt avsevärda även de föregående åren, så t. ex. 1898 67,966 kronor, men för de båda senaste åren 1919 och 1920 ensamt 193,551 kronor, därav 40,292 kronor för år 1919 och 153,259 kronor för år 1920.

Det kan väl starkt ifrågasättas, om icke denna postföring ändå visat sig bli för dyrbar för postverket och staten och om det ej varit generalpoststyrelsens skyldighet att anmäla detta förhållande för Kungl. Maj:t och riksdagen, innan det gick så långt. Men i stället låter man förluster uppstå för varje år och man låter företaga den ena reparationen efter den andra, reparationer, vilka, såsom den senaste, uppgå till lika höga summor som ett nytt och mera modernt fartyg skulle kosta. Det borde enligt min uppfattning dock stå klart för generalpoststyrelsen, att hur mycket man än kostar på det gamla, år 1884 byggda fartyget, så kan det icke bli annat än ett gammalt och omodernt fartyg, som i underhåll kräver mera än ett nytt fartyg, försett med nya anordningar. Generalpoststyrelsen försvarar sin uraktlåtenhet att icke hava vidtagit andra åtgärder för postbefordringen till Öland — t. ex. överlämnandet av densamma till enskilt bolag — med Ölandsbefolkningens enhälliga protester häremot. För min del vill jag icke avgöra, huru pass befogade dessa protester äro, jag vänder mig icke heller direkt emot att postverket själv uppehåller denna trafik. Men vad jag vänder mig emot är den oerhörda kostnad, som denna postbefordran förorsakar. Om denna postbefordran skall omhänderhavas av postverket, såsom hittills skett, måste den enligt min uppfattning skötas på ett mera affärsmässigt sätt än vad de siffror visa, som jag här har anfört.

Jag har velat bringa denna fråga på tal för att statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet skall låta sig angeläget vara att undersöka denna sak närmare och tillse, att en bättre hushållning sker med statens medel än som här tydligen varit fallet.

Jag har, herr talman, intet annat yrkande vid ifrågavarande punkt än bifall till utskottets hemställan.

Herr Julin: Det förhåller sig alldeles så som herr Lindblad påpekat att den postföring, som för närvarande vintertiden anordnas till Öland, blivit mycket dyr för postverket, men det är ett fall som jag kan beteckna såsom typiskt för postverkets verksamhet, d. v. s. för stora delar av densamma. Postverket har vid sidan av sin egentliga uppgift, nämligen att befordra försändelser mellan olika orter, också en hel del kulturella uppgifter, som icke betala sig. Det som postverket här åtagit sig beträffande Öland är en sådan blandning av kulturella uppgifter och befordringsuppgifter. Det är just på grund av riksdagens särskilda beslut som generalpoststyrelsen på detta sätt åtagit sig att vintertiden tillhandagå Ölandsbefolkningen med billiga frakter från fastlandet över till dess ö, och jag tror att de protester som kommit från denna befolkning emot att postverket skulle uppgge denna sin verksamhet äro fullt befogade. Det är också att märka att de stora förlustsiffror som

herr Lindblad här framdragit beträffande postbefordringen till Öland *Inköp av inventarier för postverket.*
 måste till rätt stor del betraktas såsom motsvarande den kostnad postverket i annat fall skulle få ikläda sig för att genom enskild person eller på annat sätt överföra posten till Öland vintertid. (Forts.)

Herr Lindblad: Den senaste ärade talaren yttrade, att de förluster som postverket haft för överföringen av post till Öland vintertiden skulle bliva lika stora, därest postverket på annat sätt överfört posten. Nu är förhållandet dock ett annat rörande kommunikationerna mellan fastlandet och Öland än det var 1883; det finns ju nu andra möjligheter att ordna denna sak. Men det var icke mot själva överföringen av posten från postverkets sida jag vände mig utan mot det sätt, varpå man underhåller ett gammalt fartyg med reparationer som kosta lika mycket som nya fartyg. Det är mot detta jag riktat min väsentliga kritik.

Herr Julin: Vi få också tänka på, att om vi skulle släppa lös hela trafiken under den svåra vintertiden till den enskilda företagsamheten, skulle öläningarna inte få de förmåner som de nu annars åtnjuta tack vare riksdagens och postverkets medverkan.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i den föreliggande punkten hemställt.

Punkten 2.

Utskottets hemställan bifölls.

Vid ånyo skedd föredragning av statsutskottets utlåtande nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inköp för postverkets räkning av fastigheter i Lilla Alby municipalsamhälle i Solna socken m. m. jämte en i ämnet väckt motion, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 5, i anledning av väckta motioner dels om förmögenhetsbeskattning av inre lösören m. m., dels ock om kommunal objektbeskattning av viss lös egendom. *Om förmögenhetsbeskattning av inre lösören m. m.*

Till bevillningsutskottet hade överlämnats två inom andra kammaren väckta motioner, nr 65, av herr Hage, och nr 195, av herr Jonsson i Hökhult och tre andra ledamöter av kammaren.

I den förra motionen hemställdes,

"att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda, huruvida och i vilken utsträckning föl-

Om förmö-
genhetsbe-
skattning av
inre lösören
m. m.
(Forts.)

jande föremål, som enligt § 13 i förordningen om inkomst- och förmögenhetsbeskattning undantagas vid taxering av tillgångarna, böra inräknas bland nämnda tillgångar, nämligen:

dels möbler, husgeråd och andra inre lösören, som äro avsedda för skattskyldigs och hans familjs personliga bruk (dock med avdrag för värdet av ett visst behöfligt normalinnehav),

dels och konstverk, bok-, konst- och därmed jämförliga samlingar, samt att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda."

I den senare motionen yrkades, "att riksdagen måtte besluta sådan ändring i gällande förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt, att vid taxering av förmögenhet även möbler, husgeråd, smycken och andra lösören, som äro avsedda för skattskyldigs och hans familjs personliga bruk, med undantag i varje fall för värde upp till 15,000 kronor, blir föremål för beskattning."

Till behandling i förevarande sammanhang hade utskottet funnit lämpligt upptaga den likaledes till utskottet hänvisade motionen II: 64, av herr Hage, varuti hemställts, "att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda, huruvida och i vilken utsträckning en objektskatt, motsvarande beviljning av fast egendom, må kunna inom den kommunala beskattningen läggas på skatteföremål (möbler utöver ett visst normalinnehav, samlingar, automobiler m. m.), på vilka ingen kommunal objektskatt nu lägges, och för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda".

Bevillningsutskottet hade i det föreliggande betänkandet på anförda skäl hemställt, att de förevarande motionerna, II: 64, av herr Hage, II: 65, av densamme, och II: 195, av herr Jonsson i Hökhult m. fl., icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Vid betänkandet funnos fogade reservationer, däribland en av herrar Sandler, Björnsson, J. G. Carlsson och Sköld, vilka ansett, att utskottets motivering för avstyrkandet av motionerna II: 65 och II: 195 allenast bort innehålla en erinran om den inom finansdepartementet gångående undersökningen angående eventuell onläggning av förmögenhetsbeskattningen.

Herr S a n d l e r: Herr talman! Vid detta bevillningsutskottsutlåtande finnes fogad en reservation, undertecknad av mig jämte tre andra av bevillningsutskottets ledamöter, däri vi uttala att bevillningsutskottet bort med en annan motivering avstyrka motionen. Jag skall vid detta tillfälle icke upptaga kammarens tid med att närmare utveckla grunderna härför, utan helt kort ange att anledningen till denna reservation varit, att vi ansett bevillningsutskottets motivering för avstyrkandet innehålla ett principiellt ståndpunktstagande i denna fråga som vi icke kunnat godtaga. Vad det här gäller är en mycket gammal fråga, nämligen om beskattning av lösören, möbler och konstsaker o. dyl., ifråga

om vilka det efter vår uppfattning kan finnas skäl både för och emot en förmögenhetsbeskattning. Då bevillningsutskottets uttalande lagts på en principiell bog, ha vi för vår del ansett oss böra vid betänkandet foga en reservation. Vi hade önskat, att utskottet i stället begränsat sig till att hänvisa till en inom finansdepartementet pågående utredning angående omläggning av den nuvarande förmögenhetsskatten, vid vilken utredning självfallet också denna fråga borde komma under övervägande, nämligen huruvida det kunde finnas skäl för en förmögenhetsbeskattning i den anda som av motionärerna begärts.

Om förmögenhetsbeskattning av inre lösören m. m. (Forts.)

Jag har, herr talman, intet yrkande att framställa.

Herr E n h ö r n i n g: Herr greve och talman! Mina herrar! Vi avvakta nu reformeringen av kommunalskattelagstiftningen, som antagligen även kommer att gå in på frågan om beskattning av lös egendom, varför ett bifallande av föreliggande motioner skulle innebära ett föregripande av densammas allsidiga utredning. För övrigt ha motionärerna sig ej bekant att smycken och nipper redan äro beskattade. Vad som emellertid förut motiverat och även nu bör vara huvudmotivet för motionernas avslående är rent kulturella synpunkter. Den bildande konsten, som på ett så betydelsefullt sätt representerar nationen utåt, är till sitt vara eller icke vara på det intimaste beroende av privata intresserade köpare och samlare. Hava vi verkligen råd, mina herrar, att bekransa konstens gudinna med skattens tunga blyhuva? Det är gott att ekonomisera, men det är oklokt att ekonomisera in absurdum. Skatteförslaget innebär ett direkt hot mot konstens och konsthantverkets utövare, i det den betager konstens gynnare möjligheten att i samma utsträckning som förut stödja och uppmuntra.

Mina herrar! Vi känna alla konstens stora ideella betydelse, men eftersom nu saken diskuteras i en lagstiftande församling, vill jag även påpeka dess praktiska betydelse i internationellt avseende. Den är en god reklam för allt svenskt och svenska intressen. Huru långt ligga vi i detta avseende ej efter utlandet, vi äro — om jag så får uttrycka mig — mildtals bakefter! Men särskilt med tanke på riksdagens vackra traditionella hållning, då man kortsynt velat komma andliga värden till livs, uttalar jag min förhoppning om, att utskottsavslaget skall följas av kammarens, och yrkar jag därför på det varmaste bifall till utskottets hemställan.

Herr W i n b e r g: Ja, mina herrar, det var ju ett mycket vackert och entusiastiskt föredrag till förmån för konsten och de andliga värdena den senaste talaren här presterade. Jag undrar dock, om han icke tog det något för djupt. Det förefaller mig, som om det icke skulle behöva vara ett motarbetande av de andliga värdena om man undersökte, huruvida och i vilken utsträckning föremål som äro omnämnda i motionen skulle kunna göras till föremål för en viss beskattning. Ty det vill väl icke den senaste talaren ens göra gällande, att alla de lyx-

Om förmö-
genhetsbe-
skattning av
inre lösören
m. m.
(Forts.)

föremål av den ena eller andra arten, varom här egentligen talas, i allvarlig bemärkelse kunna hänföras till konst och andliga värden. Det förefaller mig, som om man slår över alldeles ofantligt, när man anlägger en sådan synpunkt som den senaste talaren.

För min del får jag annars gratulera utskottet till att ännu en gång ha funnit ett tacksamt skäl att avstyrka motionen, nämligen att — vilket också framhållits här i debatten — hänvisa till att det pågår en utredning, varför nu ingenting kan göras. Det är det vanliga, mina herrar, jag har en viss erfarenhet därav, eftersom jag för åtta år sedan motionerade i en viss fråga, som man visserligen fann mycket behjärtansvärd men som låg under utredning, och det gör den ännu i dag trots det den var behjärtansvärd. Det förefaller mig således, som om dessa synpunkter, och ännu mera de synpunkter som den senaste talaren här anlade, endast äro de obotfärdigas förhinder, varför jag i nu föreliggande fall icke kan tillmäta dem avgörande betydelse.

Jag anser det riktigast att i dessa tider, då man enligt uttalande från auktoritativt håll står inför en omfattande ekonomisk kris, också i någon mån undersöker de områden som här äro ifråga, nämligen huruvida icke de som äro mera bärkraftiga och icke behöva taga hänsyn till den ekonomiska ställningen utan ha råd att hålla sig med en hel del lyxföremål också skulle kunna lämna en ekonomisk tribut. Så har emellertid icke blivit fallet, och då jag anser det lönlöst att här framställa något yrkande, har jag intet sådant att göra.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i det nu föredragna betänkandet hemställt.

Vid föredragning av bevillningsutskottets memorial nr 6, angående tilläggsarvode åt sekreteraren å utskottets andra avdelning, bifölls vad utskottet i detta memorial hemställt.

Föredrogos första lagutskottets utlåtanden:

nr 15, i anledning av väckt motion om vissa ändringar i lagen om adaption; och

nr 16, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 8 kap. 28 § och 9 kap. 5 § strafflagen.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Vid föredragning av andra lagutskottets utlåtande nr 10, i anledning av väckt motion om skyldighet för fastighetsägare, vilkens egen- dom vinner i värde genom framdragande av en koncessionerad järnväg, att teckna aktier i bolag för järnvägens byggande, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs jordbruksutskottets utlåtande nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk m. m. samt angående anslag till kontroll å lagens efterlevnad.

Vad utskottet i detta utlåtande hemställt bifölls.

På framställning av herr talmannen beslöt kammaren att till ett annat sammanträde uppskjuta behandlingen av konstitutionsutskottets memorial nr 4 punkten 16.

Herr förste vice talmannen yttrade: Jag får hemställa, att kammaren måtte besluta att första lagutskottets utlåtande nr 19 samt konstitutionsutskottets memorial nr 4 måtte uppföras i nu nämnd ordning på kammarens föredragningslista vid sammanträdet nästa lördag.

Denna hemställan bifölls.

Herr statsrådet *Ekeberg* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner: nr 92, med förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 28 juni 1918 med vissa bestämmelser mot oskälig arrendestegring; nr 93, med förslag till lag angående upphävande av vissa delar av kyrkolagen; och nr 103, angående årliga understöd å allmänna indragningsstaten åt förre fångevaldigern August Lundgrens och vaktkonstapeln Alfred Eliasson Lunds efterlämnade änkor.

Av dessa propositioner, som härpå föredrogs, hänvisades den sist omnämnda till bankoutskottet och de båda övriga till behandling av lagutskott.

Vid föredragning av de vid sammanträdet början avlämnade kungl.

propositionerna hänvisades dessa, nr 89, 90 och 101 till jordbruksutskottet och nr 102 till bevillningsutskottet.

Justerades protokollsutdrag för denna dag.

Anmäldes och bordlades
statsutskottets utlåtanden:

nr 4 B, angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1921 fjärde huvudtitel, innefattande anslagen till försvarsdepartementet; och

nr 24, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel för anskaffande av en motorpatrullbåt för tullbevakningen i Stockholm;

bevillningsutskottets betänkande nr 8, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående mera enhetliga föreskrifter rörande värdering av varulager m. m. i och för taxering till skatt för inkomst av rörelse eller yrke;

bankoutskottets memorial och utlåtanden:

nr 16, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande bankoutskottets utlåtande nr 8 i anledning av väckta motioner om ersättning till källarmästaren O. Jönsson för förlust å restaurangrörelsen i riksdagshuset;

nr 17, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande punkt 1 av bankoutskottets utlåtande 14 angående vissa framställningar rörande elfte huvudtiteln, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna; samt

nr 18, i anledning av väckt motion om visst tillägg till 3 § lagen angående sparbanker;

andra lagutskottets utlåtande nr 12, i anledning av väckt motion angående lagstiftning om beredande av härbärgen för vissa hamn- och stuveriarbetare;

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 15, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående förbättring av gällande bestämmelser för upplåtelse och innehav av skogstorp och lägenheter å kronomark i de sex nordligaste länen;

nr 16, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av ett område tillhörande övningsplatsen Ljungbyhed;

nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av ett kronan tillhörigt, från egendomen Brandalsund i Ytterjärna socken av Stockholms län exproprierat område;

nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försälj-

ning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar ;

nr 19, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående vissa åtgärder till bekämpande av smittosamma kreaturssjukdomar ; samt

nr 20, i anledning av väckt motion om avstående från kronans rätt till vissa skogslotter av donationsjords natur inom Arboga stads område ; ävensom

första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtanden :

nr 1, i anledning av väckt motion angående skrivelse till Konungen med begäran om utredning och förslag i fråga om anordnande av telefonförbindelse med vissa avskilt liggande lots- och fyrplatser ;

nr 2, i anledning av väckt motion angående förbud att vid västkusten under häckningstiden taga sjöfåglars ägg ;

nr 3, i anledning av väckt motion om viss ändring i lasaretsstadgan m. m. ;

nr 4, i anledning av väckt motion om förbud mot anställning i statens tjänst av hantverksyrkeskunniga, som icke fullgjort sin hantverkslärlingstid ;

nr 5, i anledning av väckt motion om åvägabringande av utredning angående lämpligheten av landsfogdetjänsternas indragning ;

nr 6, i anledning av väckt motion om ändring av § 28 i byggnadsstadgan för rikets städer ; och

nr 7, i anledning av väckt motion om vidtagande av åtgärder till främjande av kooperativt jordbruk mellan jordbruksarbetare.

Sammanträdet avslutades kl. 12,01 e. m.

In fidem.

A. v. Krusenstjerna.

Fredagen den 4 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Herr statsrådet *Murray* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner :

nr 94, angående omorganisation av tekniska elementarskolan i Norrköping till ett tekniskt gymnasium och en teknisk fackskola för väg- och vattenbyggnadskonst ;

nr 95, angående beräkningen av arvoden åt skolläkare vid de allmänna läroverken ;

nr 96, angående disposition av elevavgifterna vid tandläkarinstitutet ;

nr 97, angående pension å allmänna indragningsstaten åt städerskan och portvakten vid navigationsskolan i Stockholm Hilda Sofia Westergren, född Larsson ;

nr 98, angående pension åt f. d. extra läraren vid navigationsskolan

i Stockholm, f. d. kommandörkaptenen av andra graden i flottan J. E. Wilcke;

nr 99, angående provisorisk förhöjning av avgifterna i de för Öresundslotsningen fastställda lotstaxorna;

nr 100, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 24 § i förordningen den 30 juni 1916 om krigskonjunkturskatt; samt

nr 104, med förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 30 juni 1920 med vissa föreskrifter i fråga om val av kommunal-, municipal- och stadsfullmäktige samt av landstingsmän.

Justerades protokollen för den 26 nästlidne februari och den 1 innevarande mars.

Anmäldes och godkändes

statsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 70, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag för kapitalökning å statens under kommunikationsdepartementet hörande utlåningsfonder; ävensom

bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelser:

nr 67, till Konungen angående vissa framställningar rörande pensioner och understöd; samt

nr 69, till styrelsen för riksdagsbiblioteket angående verkställd granskning av riksdagsbibliotekets styrelse och förvaltning.

Vid föredragning av ett från andra kammaren ankommet protokollsutdrag, nr 208, med delgivning av nämnda kammares beslut över dess andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 3, om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om viss ändring i förordningen angående försäljning av rusdrycker, beslöt första kammaren hänvisa detta ärende till sitt andra tillfälliga utskott.

Föredrogos men bordlades på flera ledamöters begäran ånyo statsutskottets utlåtanden nr 4 B och 24 ävensom bevillningsutskottets betänkande nr 8.

Föredrogos bankoutskottets memorial:

nr 16, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande bankoutskottets utlåtande nr 8, i anledning av väckta motioner om ersättning till källarmästaren O. Jönsson för förlust å restaurangrörelsen i riksdagshuset, och

nr 17, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande punkt 1 av bankoutskottets utlåtande nr 14 angående vissa framställningar rörande elfte huvudtiteln, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

De i dessa memorial föreslagna voteringspropositionerna godkändes.

Föredrogos men bordlades på flera ledamöters begäran ånyo bankoutskottets utlåtande nr 18, andra lagutskottets utlåtande nr 12, jordbruksutskottets utlåtanden nr 15—20 ävensom första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtanden nr 1—7.

Herr förste vice talmannen erhöll ordet och yttrade: Jag får hemställa, att kammaren måtte besluta att på morgondagens föredragningslista uppföras sist bland två gånger bordlagda ärenden och i följande ordning första lagutskottets utlåtande nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om upphävande av patronatsrätt m. m., samma utskottets utlåtande nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om avskrivning av patronatsrätt åtföljande kronotionde, samma utskottets utlåtande nr 19, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om val av borgmästare i stad med magistrat samt av rådmän och magistratssekreterare i Stockholm, samt konstitutionsutskottets memorial nr 4, med uppgift å vilande förslag till ändringar i grundlagarna, punkten 16, angående ändrad lydelse av § 31 regeringsformen.

Denna hemställan bifölls.

Vid föredragning av de under sammanträdet avlämnade Kungl. propositionerna hänvisades dessa, nr 94—96 och 99 till statsutskottet, nr 97 och 98 till bankoutskottet, nr 100 till bevillningsutskottet och nr 104 till konstitutionsutskottet.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter sammanträdet avslutades kl. 3,18 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.